

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 14 juni – 10:30 uur d.d. 15 juni

5.1.2e

Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Kwetsbare ouderen die thuis zitten 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders ActiZ Landelijke Organisatie Cliëntenraden (LOC) 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Anti-vaxxers Virologen Epidemiologen, Gezondheidseconomen Huisartsen

Samenvatting

- Relatief rustige zondag en maandagochtend. Media vatten de versoepelingen die vandaag ingaan, kort samen. In de ochtendkranten gaat de meeste aandacht uit naar het reizen binnen de EU.
- Media staan ook stil bij de versoepelingen van maatregelen in verpleeghuizen. Trouw kopt op de voorpagina: 'Bezoekregels in tehuizen geven onrust'. ActiZ en de koepel Landelijke Organisatie Cliëntenraden zien dat de emoties hoog kunnen oplopen nu het voor familie onduidelijk is waarom het ene verpleeghuis wel bezoek toestaat, terwijl een andere instelling strenger is dan de landelijke regels. Daarbij wordt gisteren bekend dat de versoepeling van de bezoekregeling in de eerste verpleeghuizen die onder strenge voorwaarden open mochten, niet heeft geleid tot nieuwe besmettingen. Wel blijkt uit een evaluatie dat de uitvoering van de regeling moeilijk is en veel tijd kost. Bovendien is personeel bang voor nieuwe infecties.
- De zet van het kabinet om het 'Oxfordvaccin' in te kopen wordt nog altijd geanalyseerd. Wat is de strategie? Hoe groot is het risico dat wordt genomen? Wat zijn mogelijke vervolgstappen? Volgens de Volkskrant wil het kabinet vooral voorkomen dat we, net als bij de mondkapjes en de coronatests, achteraan in de rij staan mocht het vaccin werken'. Vaccinologen noemen de stap 'onbruikbaar, maar zinnig', zo valt te lezen in Trouw.
- Het UMC Groningen is niet van plan het aantal intensive care-bedden structureel fors te verhogen. Het tekort aan ic-verpleegkundigen blijft daar een probleem.
- Een groep van negentien toonaangevende virologen, epidemiologen, gezondheidseconomen en huisartsen roept op tot een onafhankelijk onderzoek van het coronabeleid. Daarmee moeten we beter voorbereid zijn op een mogelijke tweede golf. Want het aantal nieuwe besmettingen daalt weliswaar al een tijdje, maar de kans dat het virus zich weer gaat verspreiden is groot. Een goede voorbereiding daarop is van levensbelang, zo stellen zij in de verklaring.
- D66 en GroenLinks vinden dat er vaste afspraken moeten komen over een coronacheck bij huisbezoeken door de wijkverpleger. Nu zou de grote groep kwetsbare ouderen die thuis zitten slecht in beeld zijn. Veel kwetsbare ouderen zouden bij ziekteverschijnselen lang wachten met hulp zoeken. Ook zouden ze geregeld een plek in een verpleeghuis weigeren, uit angst om juist daar het coronavirus op te lopen. "Wij willen bij deze mensen signalen van het virus voortvarend opsporen en ze dan aansporen de huisarts te benaderen en zich te laten testen op corona", vertelt GroenLinks-Kamerlid Corinne Ellemeet.
- Chinese autoriteiten hebben nieuwe gevallen van besmetting ontdekt op een groothandelsmarkt in het noordwesten van Peking, in het district Haidian. Ook in Tokio voedt een nieuwe toename van het aantal coronabesmettingen de vrees voor een tweede besmettingsgolf.

Karakterisering

- 'Bezoekregels in tehuizen geven onrust' kopt Trouw op de voorpagina.
- 'Dringen om vaccins' kopt de Volkskrant op de voorpagina. De krant leidt het onderwerp als volgt in: "Nederland reserveert met drie andere Europese landen al 300 miljoen vaccins bij een farmaceut - terwijl nog moet blijken of die wel werken. Alles om te voorkomen dat we, net als bij de mondkapjes en de coronatests gebeurde, achteraan in de rij staan mocht het vaccin werken."

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)**Slachtofferaantallen**

- Het aantal coronapatiënten op de intensive care is met twee toegenomen tot 79. Intensivisten behandelen daarnaast 553 mensen met andere aandoeningen. Dat betekent dat er in totaal 632 mensen op een ic liggen, meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS).

Informatiebehoefte*Welke informatie vragen leven er bij getroffen?*

- Via de social kanalen van minister De Jonge komen onder meer de volgende vragen langs: 'Waarom mag er nog altijd niet iemand van een ander huishouden mee in de auto? Terwijl het op zoveel andere plekken (vliegtuig komt vaak terug) ook niet mogelijk is 1,5 meter afstand te houden', 'Wanneer kan de veiligheid van het vaccin gegarandeerd worden?'. Veel negativiteit over de vaccins, natuurlijke immuniteit zou alles zijn wat we nodig hebben. Vaccins zouden niet veilig zijn. Dit gaat veel te snel. En het virus kan toch gewoon weer muteren. Mensen zeggen niet meer in corona te geloven; 'het is maar een griepje'. Er komen ook wat negatieve reacties op de 'complotgekkijs' die onder Hugo's posts reageren, het huidige beleid wordt verdedigd. Best wat berichten uit de complothoek dat er een track en trace chip zou komen.
- Via de social kanalen van VWS worden gediscussieerd naar aanleiding van de Op1-uitzending met minister De Jonge, over een mogelijke tweede golf en het ingekochte vaccin. Vragen die onder meer gesteld worden zijn: 'Waarom mag je wel naar land X of Y op vakantie, maar niet naar land Z', 'We deden alles voor de ic capaciteit, die is nu leeg. Waarom is de lockdown dan nog niet opgeheven?' en 'Waarom heeft Duitsland wel een werkende app en wij niet?'

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- In Peking zijn tien nieuwe woonwijken in quarantaine geplaatst. Dat heeft de burgemeester van de Chinese hoofdstad maandag bekendgemaakt. De afgelopen 24 uur zijn 36 nieuwe besmettingsgevallen in de metropool geregistreerd. De autoriteiten hebben nieuwe gevallen van besmetting ontdekt op een groothandelsmarkt in het noordwesten van de hoofdstad, in het district Haidian.
- Ook in Tokio voedt een nieuwe toename van het aantal coronabesmettingen de vrees voor een tweede besmettingsgolf. Volgens de Japanse televisiezender NHK is het aantal dagelijkse nieuwe infecties maandag met 48 gevallen gestegen en ligt het nu al twee dagen achter elkaar boven de veertig.
- De Vrije Universiteit Brussel, de Universiteit Maastricht en de Hogeschool Gent melden op basis van een onderzoek onder 2011 Nederlanders en 3480 Vlamingen, dat ook thuiswonende ouderen kampen met eenzaamheid. Zo'n 60% van de thuiswonende ouderen mist mensen om zich heen en meer dan de helft ervaart een gevoel van leegte. Bij een derde van de deelnemers is vooral het contact met vrienden en kennissen afgenomen tijdens de quarantainemaatregelen. Ook blijkt ongeveer één op de vijf veel minder contact te hebben met de kleinkinderen of met de burens. Bij circa 30% van de 60-plussers is het contact met de eigen kinderen juist toegenomen en een op de acht heeft ook meer contact met de kleinkinderen. Ook zijn 60-plussers creatief in het onderhouden van hun sociale contacten. Veel ouderen telefoneren en mailen vaker en bijna de helft is meer gaan beeldbellen in de coronaperiode. Slechts 26% van de Nederlandse ouderen heeft de weg naar beeldbellen nog niet gevonden.
- Het UMC Groningen is niet van plan het aantal intensive care-bedden structureel fors te verhogen. Het tekort aan ic-verpleegkundigen blijft een probleem. Het UMCG heeft het hoogste aantal ic-bedden. Volgens het *hoofd van die ic-afdeling, Peter van der Voort*, is het streven van het UMCG het aantal bedden licht te verhogen, van de huidige 35 á 36 naar 38 á 40 bedden. Dat is behoorlijk lager dan wat nodig zou zijn om landelijk aan de 1700 bedden te komen. Daarnaast wil het UMCG flexibel extra ic-bedden kunnen creëren. Daarvoor krijgt een deel van de verpleegkundigen van andere afdelingen een basisscholing ic-verpleegkunde, om in tijden van nood snel extra ic-bedden te kunnen bezetten. "In het nabije verleden moesten we het aantal ic-bedden al verlagen, omdat we niet genoeg ic-verpleegkundigen hebben", weet Van der Voort. "We zijn wel druk bezig meer mensen op te leiden en daardoor groeien we gestaag. Maar er zijn in het hele land veel vacatures voor verpleegkundigen. Het aantal ic-verpleegkundigen blijft dus beperkt." Tijdens het hoogtepunt van de coronacrisis had het UMCG 77 ic-bedden in gebruik, waar op een bepaald moment 70 patiënten lagen. Die uitbreiding lukte door verpleegkundigen van andere afdelingen in te zetten. Ze gingen op de ic-afdeling werken naast ervaren ic-verpleegkundigen. "Maar dat is niet voor de langere termijn", vervolgt Van der Voort. "De verpleegkundigen zijn ook weer nodig op hun eigen afdelingen. En op de ic moesten ic-verpleegkundigen anders werken dan ze eigenlijk gewend zijn. Het was improviseren." Het UMCG had officieel al 40 ic-bedden, maar in praktijk lukte het niet meer dan 32 bedden

in bedrijf te hebben. "We hebben materiaal, er zijn bedden, er is apparatuur. We hebben ook genoeg artsen. Maar die extra verpleegkundigen zijn er gewoon niet." Samen met andere ziekenhuizen in het Noorden probeert het UMCG meer ic-verpleegkundigen op te leiden. Er komen een paar keer per jaar nieuwe groepen van de opleiding. Maar dat is niet genoeg. "Want er stromen er ook weer veel uit", zegt Van der Voort. Naast de structurele verhoging naar zo'n 40 ic-bedden hoopt het UMCG bij een volgende golf coronapatiënten weer snel tijdelijk het aantal bedden uit te kunnen breiden. "We willen vooral flexibiliteit creëren. Structureel 1700 bedden is wel een beetje veel. Dat zou betekenen dat er veel bedden ongebruikt zijn gedurende het jaar. Als je daar efficiënt mee om wilt gaan, loop je de kans dat patiënten die eigenlijk niet per se naar de ic hoeven, daar toch naartoe gaan. Dat is ongewenst. Wij denken dat 1300 ic-bedden in Nederland realistischer is."

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

Versoepeling verpleeghuizen

- In de eerste verpleeghuizen die in beperkte vorm bezoekers mochten ontvangen, zijn geen nieuwe coronabesmettingen aangetroffen. Dat blijkt uit een evaluatie van de Academische Werkplaatsen Ouderenzorg naar de eerste tientallen locaties die de afgelopen tijd open gingen voor bezoek. De evaluatie is naar zorgminister Hugo de Jonge gestuurd. Wel blijkt dat de uitvoering van de regeling moeilijk is en veel tijd kost. Bovendien is personeel bang voor nieuwe infecties.
- *Bestuurder Jack Jansen van de MeanderGroep* ziet dat het vermoeiend is voor werknemers om de maatregelen op te volgen. "Bij de ingang moeten ze mensen ontvangen, instructies geven over handhygiëne, hen begeleiden naar de kamer. Dat kost allemaal tijd." Eenmaal op de kamer worden familieleden en bewoners alleen gelaten. "We hebben besloten om geen toezicht te houden op fysiek contact." "Op deze locatie hadden we geen besmettingen," vertelt Jansen, "dus toen ik vertelde dat we opengingen waren de medewerkers wel angstig. Zij hadden al die tijd alles eraan gedaan om het virus buiten te houden en nu namen we toch een risico." Na een maand zijn er geen besmettingen, tot grote opluchting van het personeel. "We gaan nu ook iets relaxter om met de maatregelen." In het verpleeghuis mogen bewoners nu nog één vaste bezoeker ontvangen per bewoner, vanaf volgende week worden dat er meer. "Over een paar weken hopen we gewoon terug te gaan naar de normale situatie." Hamers benadrukt dat verdere versoepeling te snel zou gaan als de richtlijnen niet versoepeld worden. "De druk neemt toe, maar als je meer bezoek wil toelaten dan moet je ook losser omgaan met de richtlijnen."
- ActiZ en de koepel Landelijke Organisatie Cliëntenraden (LOC) zien dat de emoties hoog kunnen oplopen nu het voor familie onduidelijk is waarom het ene verpleeghuis wel bezoek toestaat, terwijl een andere instelling strenger is dan de landelijke regels. "Eerst was niets mogelijk", zegt *Thom van Woerkom, coördinator van de LOC*. "Dat was pijnlijk, maar helder. Nu komt er ruimte, maar worden versoepelingen door sommige verpleeghuizen tegengehouden. Dan ontstaat frictie." Sinds 25 mei mogen verpleeghuizen beperkt bezoek toelaten. "In ongeveer 1500 verpleeghuizen is dat gebeurd, in 600 niet, omdat er coronabesmettingen zijn. En 500 mogen versoepelen, maar doen dat nog niet", zegt Van Woerkom. "Daar zullen de spanningen zitten." Wat die spanningen zijn, bleek de afgelopen dagen uit de acties van familieleden die zich collectief tegen besturen keerden. In het Friese Ferwert schreven zestig families een brief aan de raad van bestuur, omdat bezoek slechts een half uur per week is toegestaan en bewoners alleen een paar stapjes in de tuin mogen zetten, iets wat de directeur overigens ontkent. De cliëntenraad in Ferwert is intussen opgestapt. Voor het verpleeghuis Akropolis in Rotterdam protesteerden dertig familieleden van bewoners met spandoeken waarop stond: 'Meerdere keren bezoek, NU!'. Mantelzorgers van een verpleeghuis in het Noord-Hollandse 't Zand kwamen bij elkaar, omdat het bestuur daar te strikt vasthoudt aan regels. Ergernis en woede is er ook bij familieleden die alleen op bezoek mogen komen onder toezicht van een medewerker, of die geen bezoek mogen brengen aan een familielid dat in het ziekenhuis is beland na een val. In Schagen hield een 89-jarige man het in zijn kamer niet langer uit en hij besloot 's ochtends vroeg te gaan fietsen. Bij thuiskomst wachtte hem direct twee weken quarantaine, tot woede van zijn dochter. Ook de LOC merkt dat verpleeghuizen soms strenger zijn dan nodig. "Sommige verpleeghuizen blijven bijvoorbeeld hangen in een keer per week een uur bezoek van een vaste bezoeker", zegt Van Woerkom. "Dat is het minimale wat ze kunnen doen. In 5% van de huizen die open zijn gegaan, is een wandeling mogelijk. Er kan echt meer. Je ziet dat daardoor de spanning erg toeneemt." Afwegen hoeveel vrijheid in een verpleeghuis verantwoord is, is voor bestuurders en cliëntenraden geen makkelijke opgave. Zij hebben niet alleen te maken met families en bewoners die meer vrijheid willen, omdat zij de kwaliteit van leven voorop zetten, er zijn ook families die daar anders over denken. Zoals de discussie rond veiligheid

versus kwaliteit van leven ook binnen families tot ruzie leidt, of binnen groepen medewerkers. Ook *persvoorlichter Olfert Koning van ActiZ* ziet de spanningen toenemen. "Wat er mogelijk is aan versoepelingen, heeft onder meer te maken met het gebouw. En wat voor bewoners wonen er? Moet een medewerker mee als er bezoek is, of zijn bewoners zelfstandig? Zijn er voldoende medewerkers om de bezoekregeling in goede banen te leiden? Dat zorgt ervoor dat binnen zorgorganisaties het beleid per locatie verschillend kan zijn. We snappen dat dit voor familie ingewikkeld is, maar vragen hiervoor begrip."

Overig

- De laboratoria Izore (Leeuwarden) en Certe (Groningen) laten weten dat zo'n 10% van de Noorderlingen die zich op antistoffen tegen het coronavirus hebben laten testen, positief zijn bevonden. "We hadden meer verwacht, zeker gezien de doelgroep", reageert *medisch directeur Anne-Marie van Elsacker*. Mensen die zich hebben laten testen hadden een doorverwijzing van de huisarts en hebben in het verleden corona-achtige klachten gehad. "Dit lijkt weer een ondersteuning voor de aanwijzingen dat in het Noorden écht niet veel mensen het virus hebben gehad, in vergelijking met de rest van het land." Sinds drie weken kunnen mensen bij de provinciale laboratoria een zogenaamde serologische test krijgen. De drempel daarvoor is relatief hoog, omdat Izore en Certe aanvankelijk zuinig moesten omgaan met materiaal en de priklocaties niet toegerust zijn op een grote toeloop. In totaal hebben zo'n 700 Noorderlingen bij deze laboratoria hun bloed op antistoffen laten testen, van wie ruim een derde uit Friesland. Volgens Van Elsacker is er nog veel onbekend over hoe lang de antistoffen tegen Covid-19 in het bloed blijven en wat dit betekent voor de immuniteit tegen de ziekte.
- NU.nl verzamelt een aantal reacties uit haar eigen platform NUjij, waaruit zou blijken dat (ook) GGZ-patiënten videobellen niet als een goed alternatief zien.

Betekenisgeving

Oproepen

- Een groep van negentien toonaangevende virologen, epidemiologen, gezondheidseconomen en huisartsen roept op tot een onafhankelijk onderzoek van het coronabeleid. Daarmee moeten we beter voorbereid zijn op een mogelijke tweede golf. Want het aantal nieuwe besmettingen daalt weliswaar al een tijdje, maar de kans dat het virus zich weer gaat verspreiden is groot. Een goede voorbereiding daarop is van levensbelang, zo stellen zij in de verklaring. "Daarvoor is het cruciaal om te kijken welke lessen we kunnen leren. Wat ging goed? Wat kan beter?" De groep wijst op een oproep van het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding. Dat instituut adviseert landen om een tussentijdse reflectie uit te voeren naar de aanpak van deze pandemie. De oproep sluit aan bij een motie van de PvdA en de SP waarover dinsdag in de Tweede Kamer opnieuw wordt gestemd.
- *Huisarts Bart Meijman* (een van de ondertekenaars van de verklaring): "We hoeven geen diepgravende wetenschappelijke studie te doen om te leren wat we straks beter kunnen doen." Juist nu het aantal patiënten op de ic's daalt en er minder ziekenhuisopnames zijn, is er de rust voor zo'n tussentijdse evaluatie. "Het vuur smeult na en we zijn hooguit aan het nablussen. We houden wel rekening met een tweede brand, of misschien wel een derde. Daar moeten we beter op voorbereid zijn dan de vorige keer." Als voorbeeld geeft Meijman de verpleeghuizen. "Hoe doen we dat humaner?" Ook het testbeleid moet beter. Bovendien was de focus op alleen de capaciteit van de ic's wel erg eenzijdig: "We moeten ook kijken hoe we verantwoord medische zorg kunnen verlenen aan patiënten in thuisituaties. Of hoe we beleid kunnen voeren op 'pockets' waardoor je in de ene regio misschien ander beleid kunt voeren dan in een andere."

'Coronacheck' door de wijkverpleger

- D66 en GroenLinks vinden dat er vaste afspraken moeten komen over een coronacheck bij huisbezoeken door de wijkverpleger. Nu is de grote groep kwetsbare ouderen die thuiszitten slecht in beeld. Veel kwetsbare ouderen in de thuisomgeving blijven onder de radar, omdat ze bij ziekteverschijnselen lang wachten met hulp zoeken. Ook weigeren deze mensen, meestal ouder dan 70 jaar, geregeld een plek in een verpleeghuis. Ze zijn bang daar het coronavirus juist op te lopen, terwijl het thuis ook niet goed gaat. "Wij willen bij deze mensen signalen van het virus voortvarend opsporen en ze dan aansporen de huisarts te benaderen en zich te laten testen op corona", vertelt *GroenLinks-Kamerlid Corinne Ellemeet*. "Het is te heftig om kwetsbare ouderen steeds formulieren in te laten vullen, maar een wijkverpleegkundige kan wel een belangrijke rol spelen in een vroeg stadium van de ziekte." Volgens *D66-Kamerlid Vera Bergkamp* is de aandacht de laatste maanden vooral uitgegaan naar de mensen op ic's en in verpleeghuizen. "Er is te weinig zicht op de grote groep kwetsbare ouderen thuis. Dat is niet goed. Als er straks een tweede golf komt, is het extra belangrijk dat we deze mensen goed in beeld hebben." Ellemeet vindt het niet aan parlementariërs

om afspraken vast te leggen over het checken van ouderen thuis. "Zo'n protocol moet bij voorkeur worden opgezet met thuiszorgorganisaties. Ook zorgverleners mogen dan meedenken over de praktische invulling." Bergkamp ziet concreet een rol voor beroepsvereniging V&VN. "Er moet goed over worden nagedacht hoe die zeer diverse groep van 70-plussers het beste kan worden bediend. De patiënt moet centraal staan." De Kamerleden zijn ervan overtuigd dat hun voorstel vandaag, bij een overleg over langdurige zorg in de Tweede Kamer, in goede aarde zal vallen. VVD'er Antoinette Laan stelt dat D66 en GroenLinks een terecht punt maken, maar vraagt zich wel af of er dan niet nog steeds mensen tussen wal en schip terechtkomen. "Dit plan kan, maar wil je echt zicht krijgen op de groep, dan is een bevolkingsonderzoek naar de mate van kwetsbaarheid onder ouderen wellicht nóg beter."

- *SP-Kamerlid Maarten Hijink* reageert via Twitter: "Goed dat D66 en GroenLinks aandacht vragen voor ouderen die nog thuis wonen. Maar wijkverpleegkundigen nieuwe protocollen geven lijkt me niet verstandig. De gezondheid van mensen bewaken is hun dagelijks werk. Vertrouw daar op en geef ze de juiste middelen"

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- "De covid-ic-bezetting is voor de tweede dag op rij licht gestegen", zegt voorzitter Ernst Kuipers van het Landelijk Netwerk Acute Zorg. "Dat is geen reden tot zorg, het aantal opnames blijft laag."
- Volgens EenVandaag gaan er stemmen op om bij een tweede golf meer rekening te houden met regionale verschillen, nu de eerste golf op zijn einde loopt. Volgens hoogleraar medische microbiologie Bert Niesters van het UMC Groningen ligt het voor de hand om, nu we het virus wat beter kennen, op die manier maatregelen te nemen. "De verschillen zijn ontzettend groot. Hier in Groningen zijn de aantallen altijd erg laag geweest." Daarom is het volgens hem mogelijk om op plekken waar minder besmettingen zijn, minder strenge maatregelen te nemen. Bij dit soort regionale verschillen in maatregelen is het volgens hem wel belangrijk dat er veel getest wordt. "Zo houden we zicht op hoe het virus zich verspreidt." Ook infectieziektemodelleur Luc Coffeng van het Erasmus Medisch Centrum Rotterdam ziet mogelijkheden voor regionale verschillen. "Het is theoretisch mogelijk, al begrijp ik ook dat het ingewikkeld is op bestuurlijk en politiek niveau. Maar het versoepelen van sommige maatregelen op andere momenten, omdat de besmettingsgraad verschilt tussen regio's, ligt voor de hand." In de gemeente Loppersum in Groningen zijn bijvoorbeeld nauwelijks besmettingen geweest. Zo'n gemeente zou bij een regionale aanpak bij een tweede golf minder 'op slot' hoeven dan regio's waar de besmettingen rap oplopen. Toch zet Coffeng daar wel kanttekeningen bij. "Die plekken in Nederland hebben mazzel gehad. We hebben de maatregelen immers op hetzelfde moment, op een paar regels voor Brabant na, landelijk ingevoerd. Maar weinig besmettingen toen, betekent dat er bij een tweede golf juist nog meer mensen besmet zouden kunnen worden. De groepsimmunitet is daar immers ook nog verder weg."
- Bestuurder bij Florence, Ellen Maat, zegt 'ontzettend blij' te zijn dat ze weer bezoekers ontvangen, ook al vinden ze het ook spannend. Ze zullen er 'behoedzaam' en 'gecontroleerd' mee omgaan. Ze zegt ook veel begrip te hebben gezien bij familie en cliënten. Ze denkt dat de aandacht voor de situatie in verpleeghuizen 'op het begin' wel tekort is gekomen, al begrijpt ze goed dat de aandacht ging naar de ic's. Ze zegt dat het in het begin 'heftig' was in het verpleeghuis. "Ik denk dat het zeker van belang is geweest dat er meer aandacht, ook in het begin, geweest zou moeten zijn voor de verpleeghuizen. Dan gaat het ook over de hoeveelheid testen en de hoeveelheid mondkapjes." Volgens Maat is het nog steeds van belang om meer onderzoek, meer kennis en expertise naar de verpleeghuizen te laten gaan over hoe de impact van het coronavirus is in deze verpleeghuis.

Noodwet

- Regeringspartijen VVD en ChristenUnie hebben op hun digitale partijcongressen kritiek geuit op de coronanoodwet.
- Volgens VVD-fractieleider Klaas Dijkhoff moet de wet niet 'nog beperkender' zijn. Ook Dijkhoff was kritisch, tijdens de onlinetalkshow VVD-live vanuit Ahoy in Rotterdam. "Deze wet is niet bedoeld om nieuwe beperkingen te maken, maar als dat er toe leidt dat mensen denken 'wat flikken ze nou?', dan moeten we nog eens goed denken hoe we die vormgeven." Het is volgens hem juist de bedoeling om burgers 'meer rechtsbescherming' te geven dan nu het geval is met de noodverordeningen. "Daar gaan we op letten."
- ChristenUnie-leider Gert-Jan Segers waarschuwde het kabinet dat zijn partij de wet alleen steunt als 'grote zorgen' worden weggenomen. Op het digitale partijcongres in Hilversum zei Segers zaterdag dat hij nog nooit zoveel bezorgde e-mails van mensen kreeg als over de noodwet. "Er zijn heel veel zorgen. Ik heb die

zorgen tot mij genomen en die deel ik ook." Hij benadrukte dat er nog over de wet wordt gesproken, in het kabinet en in de coalitie. "De ChristenUnie stemt alleen in als het een goede wet is, als-ie deugt."

Vaccin

- De zet van het kabinet om het 'Oxfordvaccin' in te kopen wordt nog altijd geanalyseerd. 'Vaccin nu al kopen lijkt slimme zet' kopt Trouw. Ongebruikelijk, maar zinnig, zeggen vaccinologen volgens de krant. "Het kabinet heeft voorgesorteerd op een coronavaccin" schrijft de Volkskrant. Volgens Telegraaf is het "nog onduidelijk of dit vaccin een succes wordt. De proeven met apen zouden zijn tegengevallen".
- Al is nog niet duidelijk of dit coronavaccin gaat werken, toch is het zinvol om de toekomstige productie ervan nu al te regelen, vindt *Anke Huckriede, hoogleraar vaccinologie aan het UMC Groningen*. Er is grote haast zo snel mogelijk een vaccin te hebben en dus moet je ongebruikelijke stappen zetten, ziet Huckriede. Normaal zou je eerst helemaal uitzoeken of een vaccin veilig is en effectief. Daarna pas ga je het breed bestellen en ervoor betalen. "Maar dit virus houdt de wereld in zijn greep, met alle gevolgen voor de volksgezondheid en de economie. Dus al loop je het risico dat je nu geld stopt in iets wat toch niet gaat werken, het is het waard. Heel goed om ook niet op één paard te wedden, maar snel ook over productie van andere vaccins afspraken te maken." Onlangs kwam het bericht dat een test met het Oxfordvaccin op een paar resusaapjes minder had opgeleverd dan gehoopt. Hoogleraar Huckriede: "Heel positief was dat de apen maar een beetje ziek werden. Ze kregen geen longontsteking. Maar minder positief is inderdaad dat er wel virus in de neuzen van de apen bleek te zitten. En net zo veel als bij zieke aapjes die niet gevaccineerd waren. Dat betekent dat ze slechts milde verschijnselen hadden, maar nog wel anderen konden besmetten, bijvoorbeeld als ze niesden." Toch stelt zij: "Als blijkt dat dit vaccin bij mensen net zo werkt, zijn we blij. Dan zal dus een groot percentage mensen dat ingeënt wordt weinig symptomen krijgen." Zij vermoedt niet dat dit uiteindelijk hét afdoende vaccin wordt. "Ik denk dat er in een later stadium nog iets beters komt." Huckriede maakt zich verder zorgen over de vaccin-wedloop die wereldwijd gaande. "Wie heeft straks het eerst het goede vaccin in huis, daar gaat het nu om, lijkt het. Maar komt het wel daar waar het het hardst nodig is?"
- *Cécile van Els, immunoloog bij het RIVM en tevens hoogleraar vaccinologie aan de Universiteit Utrecht*, is ook tevreden met de afspraken die nu gemaakt worden over dit vaccin. "Het is wel zeer te hopen dat er uiteindelijk bij verschillende bedrijven verschillende vaccins ontwikkeld worden die werken. Dat gaat bij griepvaccins ook vaak zo. Zo heb je straks iets te kiezen." Van Els acht het Oxfordvaccin bovendien 'best kansrijk'. Volgens haar maken de onderzoekers uit Oxford gebruik van een slimme techniek die ook bij eerdere vaccins succesvol bleek. "Je gebruikt een onschuldige verkoudheidsvirus als een soort taxi in het lichaam, terwijl je daarin de genetische code van het corona-virus verstopt hebt. Het lichaam merkt op dat er een virus binnenkomt en zet het immuunsysteem goed aan. Het gaat dan zelf onder meer antistoffen en cellulaire afweer maken tegen het virus." Slim is ook, vertelt ze, dat er een verkoudheidsvirus is gebruikt van een chimpansee en niet van de mens. Daardoor is het voor het lichaam onbekend en dat maakt de reactie scherper.

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

- *Bert Wagendorp* schrijft in zijn column voor de Volkskrant: "...het geluid dat corona ons dwingt na te denken over een nieuwe wereld na de pandemie neemt mondiaal in kracht toe". Volgens Wagendorp blijkt ook uit een interview met minister De Jonge in het AD (afgelopen zaterdag) hoe corona het denken heeft veranderd. "Hij noemde de coronacrisis 'één grote wegwijzer voor de toekomst' en 'één groot pleidooi voor minder markt, meer samenwerking en meer centrale regie'. Het was een mooie scoop: de minister van Volksgezondheid pleitte voor het terugdringen van de marktwerking in de zorg, sinds 2006 het manke parapleedje van de profeten van de vrije markt. Als de pandemie een wegwijzer is naar de toekomst, dan geldt dat allicht niet alleen voor de zorg, maar ook voor de economie als geheel." Even later vervolgd hij met: "Corona heeft bij beleidsmakers en politici gezorgd voor een nieuw zelfbewustzijn: opeens bleken er in een crisis snelle en ingrijpende maatregelen genomen te kunnen worden. Links en rechts wordt gepleit voor het toepassen van de covidlessen bij problemen als ongelijkheid, klimaat, mondialisering, slecht bestuur en gezondheid. Nog een voordeel van de coronacrisis: we zijn gewend geraakt aan grote bedragen. Volgens het IMF hebben overheden internationaal inmiddels 9.000 miljard uitgegeven om hun economieën draaiende te houden. Wie schrikt dan nog van een paar duizend miljard om de opwarming te stoppen en een duurzame economie te creëren?"